

A GVI 2022. januári negyedéves konjunktúrafelvételének eredményei

Budapest, 2022. január

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

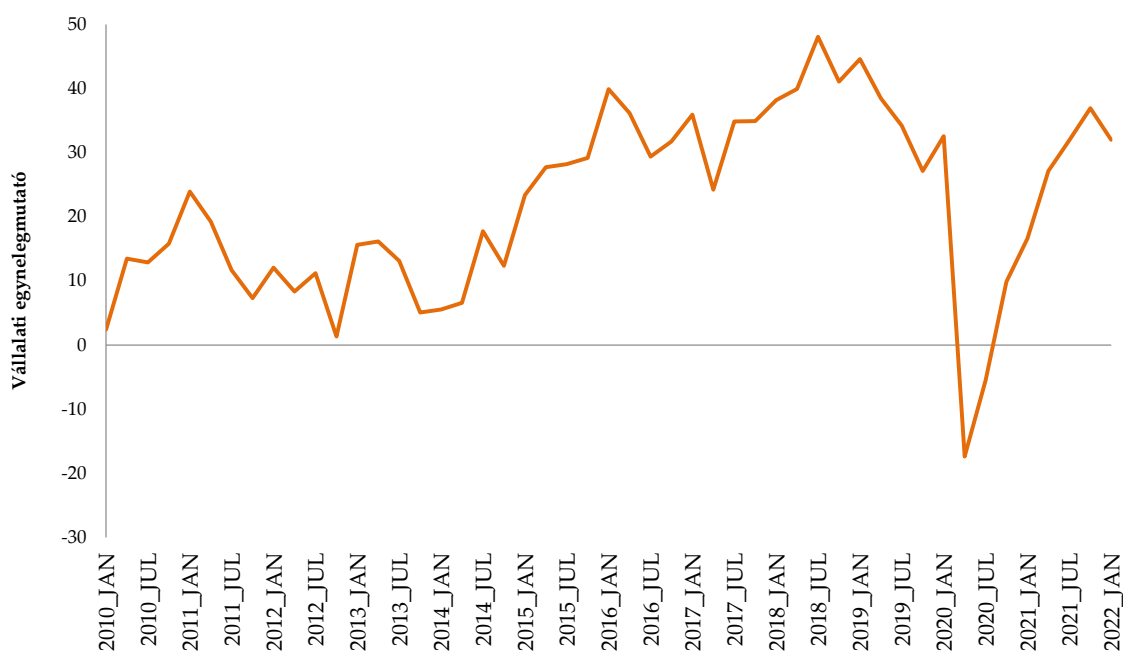
A kézirat lezárva: 2022. január 26.

Cím: MKIK GVI
1065 Budapest, Lázár utca 10.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

1. Konjunktúra és Bizonytalansági mutató

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) negyedéves vállalati konjunktúrafelmérésében 350 cégvezető véleményét kérdeztük cégük üzleti helyzetéről és kilátásairól.¹ A 2022. januári adatfelvétel eredményei szerint Magyarországon az üzleti bizalom szintjének 2020. tavaszi mélypontot követő javuló tendenciája megszakadt, 2021 októberéhez képest a Negyedéves Konjunktúramutató +37-ről +32 pontra csökkent (lásd 1.1. ábra). A 2010-ben megkezdett felmérés történetében kizárólag 2020 áprilisában és júliusában fordult elő, hogy negatív tartományba került a mutató, 2020 októberében azonban ismét pozitív tartományba esett, az emelkedés pedig – csökkenő ütemben – 2021 folyamán is folytatódott. A Negyedéves Konjunktúramutató jelenlegi értéke a 2021. júliusi szintnek feleltethető meg, egyben lényegében megegyezik a koronavírus-járvány kitörését közvetlenül megelőző, 2019. második félévi, illetve 2020. januári adatokkal.

1.1. A Negyedéves Konjunktúramutató alakulása, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható érték százaskálára vetített aggregált egyenlegmutató (számításának módszerét a Függelék tartalmazza). Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

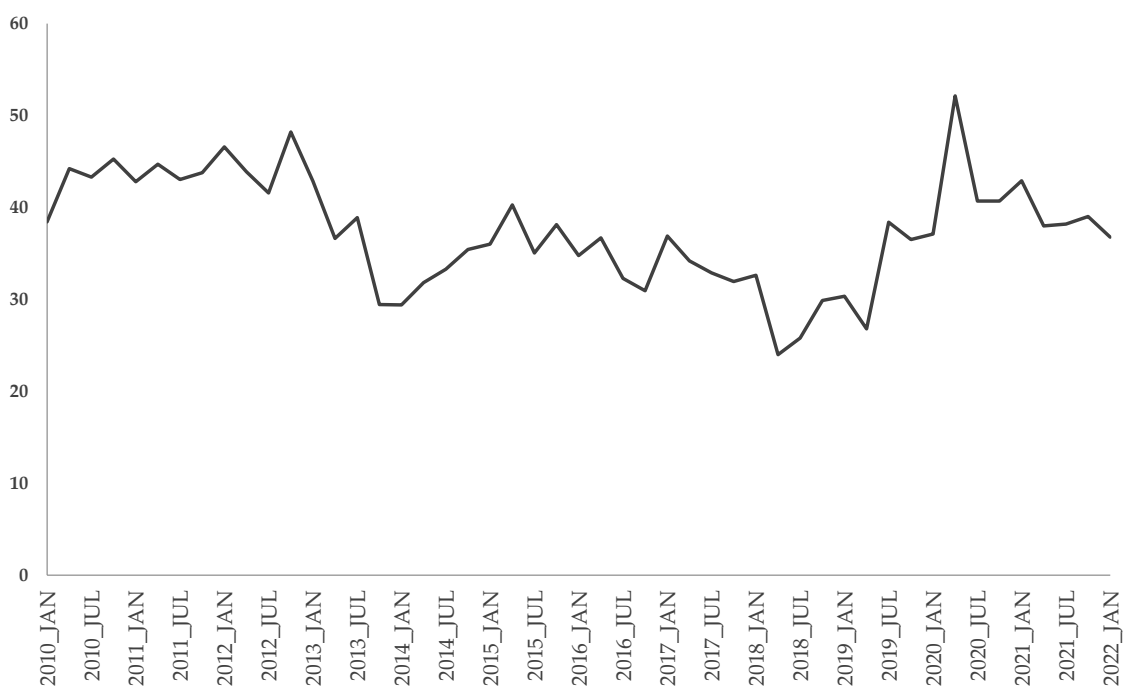
¹ A teljes mintára vonatkozóan – amely 279 kis- és középvállalkozást (20–249 fő között) és 71 nagyvállalkozást (250 fő felett) tartalmaz – a Negyedéves Konjunktúramutatót és a Negyedéves Bizonytalansági Mutatót számítjuk ki. A Negyedéves Konjunktúramutató, illetve a Negyedéves Bizonytalansági Mutató kiszámításának módját a Függelékben közöljük.

A Negyedéves Konjunktúramutató esetén az eredményeket a 2019. júliusi adatfelvételtől kezdve súlyozzuk, amely alapján a válaszoló vállalatok mintája reprezentatívnak tekinthető a bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulás szempontjából, az ágazatok és a foglalkoztatottak száma szerint. (Az alkalmazott súlyokat a Mellékletben közöljük.) A súlyozáshoz a KSH adatait használtuk fel, amelyek alapján a korábbi adatfelvételi hullámokat is visszamenőlegesen, egységesen súlyoztuk.

A GVI konjunktúravizsgálatának célja a vállalatvezetők aktuális, rövid távú üzleti várakozásainak feltérképezése, amely a vállalkozók számára az adatfelvétel idején rendelkezésre álló információkra, szubjektív helyzetértékelésükre támaszkodik. A jelenlegi, valamint a két megelőző adatfelvétel (2021. július és október) a járvánnyal összefüggő korlátozások nélküli időszakban készült, míg 2020 áprilisa és 2021 áprilisa között az eredményeket nagy mértékben befolyásolták a koronavírus-járvány első három hulláma során bevezetett leállások és korlátozások, illetve ezen intézkedések fokozatos feloldása.

A Negyedéves Bizonytalansági Mutató értéke 2022. januárban 37 pontos szinten áll, októberhez képest két pontos csökkenés tapasztalható. Ez arra utal, hogy a hazai vállalkozások helyzetértékelése a 2020. áprilisi, kiugró mértékű bizonytalanságot tükröző eredményt követően továbbra is lényegesen egységesebb. A Bizonytalansági Mutató mostani értéke a 2021. áprilisi és júliusi adat mellett a járványt megelőző időszak (2019. július–2020. január) folyamán tapasztalt értékeknek (37–38 pont) feleltethető meg (lásd 1.2. ábra).

1.2. A Negyedéves Bizonytalansági Mutató alakulása, 2010. 01–2022. 01.

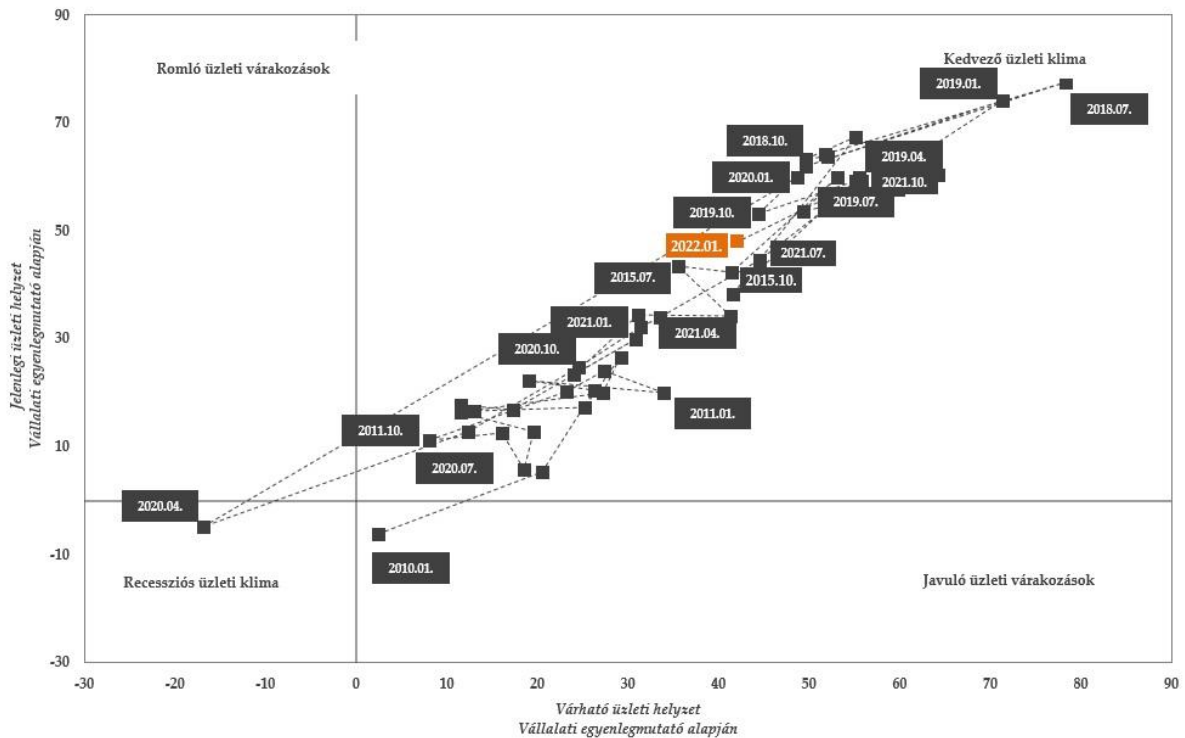
	2021. ápr.	2021. júl.	2021. okt.	2022. jan.
Negyedéves Konjunktúramutató	27	32	37	32
Negyedéves Bizonytalansági Mutató	38	38	39	37

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható érték a Negyedéves Konjunktúramutató szórása (számításának módszerét a Függelék tartalmazza).

A jelenlegi és a várható üzleti helyzet egyenlegmutatója 2021 októberéhez képest egyaránt csökkent, +59-ről +48, illetve +56-ról +42 pontra (lásd 1.3 ábra). A vállalkozások januári helyzetértékelése és várakozásai ugyanakkor továbbra is kedvezőek, konjunkturális üzleti hangulatot tükröznek. A jelenlegi és a várható üzleti helyzet mutatója leginkább a 2021. július, a 2019. október és a 2015. október folyamán tapasztalt értékekhez áll közel a 2022. januári adatfelvétel során.

1.3. A jelenlegi és a várható üzleti helyzet alakulása, 2010. 01–2022. 01.

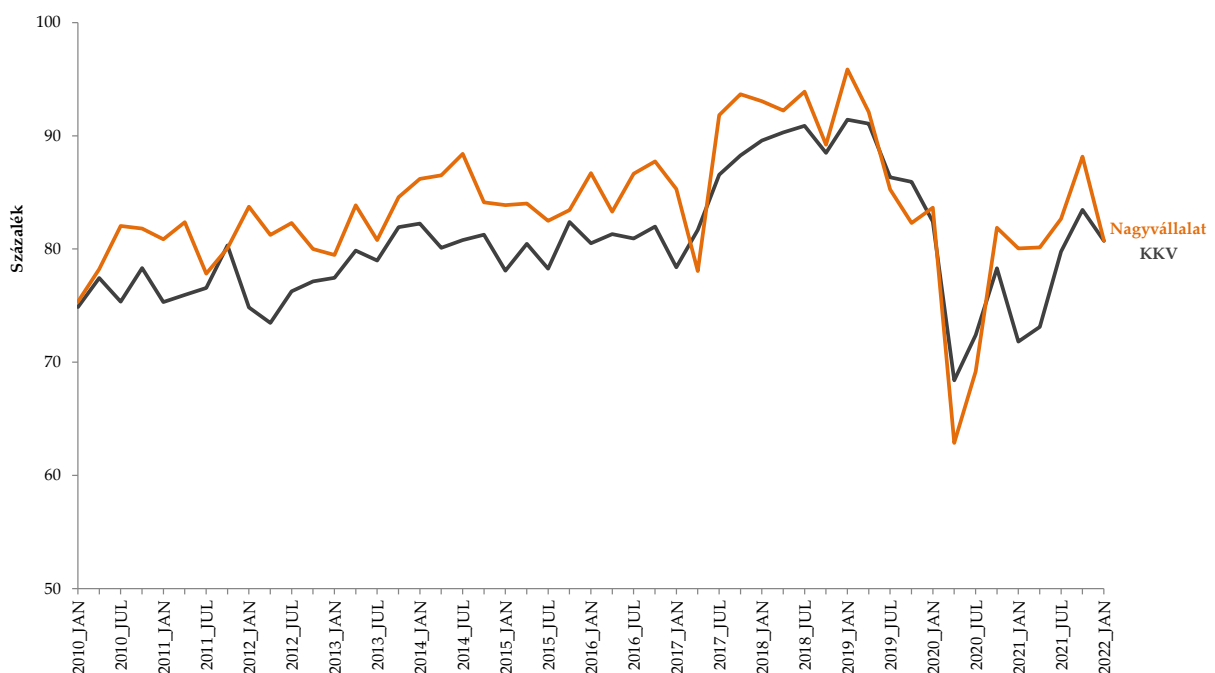

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A válaszadó cégek átlagos kapacitáskihasználtsága októberben összességében 81 százalékos, a 20–249 főt foglalkoztató kis- és középvállalkozások körében és a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatok körében egyaránt 81 százalékon áll. 2021 októberéhez képest a nagyvállalatok kapacitáskihasználtsága 7 százalékponttal, míg a kis- és középvállalkozásoké 3 százalékponttal esett vissza. A koronavírus-járvány kitörését követő, 2020. áprilisi adatfelvételhez viszonyítva a nagyvállalatok esetén 18, míg a kis- és középvállalkozások körében 12 százalékponttal magasabb átlagos kapacitáskihasználtság tapasztalható jelenleg. Az előző év azonos időszakához viszonyítva a nagyvállalatok körében 1, a kis- és középvállalkozások esetén pedig 9 százalékponttal magasabb a kapacitáskihasználtság átlagos értéke. A 2022. januárban tapasztalt értékek kis mértékben elmaradnak a koronavírus-járvány következtében kialakuló gazdasági válságot közvetlenül megelőző időszak kapacitáskihasználtsági szintjétől (2019. július: kis- és középvállalkozások – 86 százalék, nagyvállalatok – 85 százalék, 2019. október: kis- és középvállalkozások – 86 százalék, nagyvállalatok – 82 százalék, 2020. január: kis- és középvállalkozások – 82 százalék, nagyvállalatok – 84 százalék).

1.4. Átlagos kapacitáskihasználtság vállalatméret szerint, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

2. A Negyedéves Konjunktúramutató vállalati jellemzők szerint

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke az építőipari vállalkozások esetében a legmagasabb (+40 pont), a szolgáltatások területén +39 pont, a kereskedelmi cégek körében +32 pont, míg a feldolgozóiparban tevékenykedő cégek körében (+27 ponttal) a legalacsonyabb. Az előző negyedévhez képest az építőipari cégek esetében 10 pontos emelkedés tapasztalható, míg a szolgáltató cégek körében 1, az ipari cégek körében 7, a kereskedelemben pedig 12 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke.

2.1. A Negyedéves Konjunktúramutató gazdasági ág szerint, 2010. 01–2022. 01.

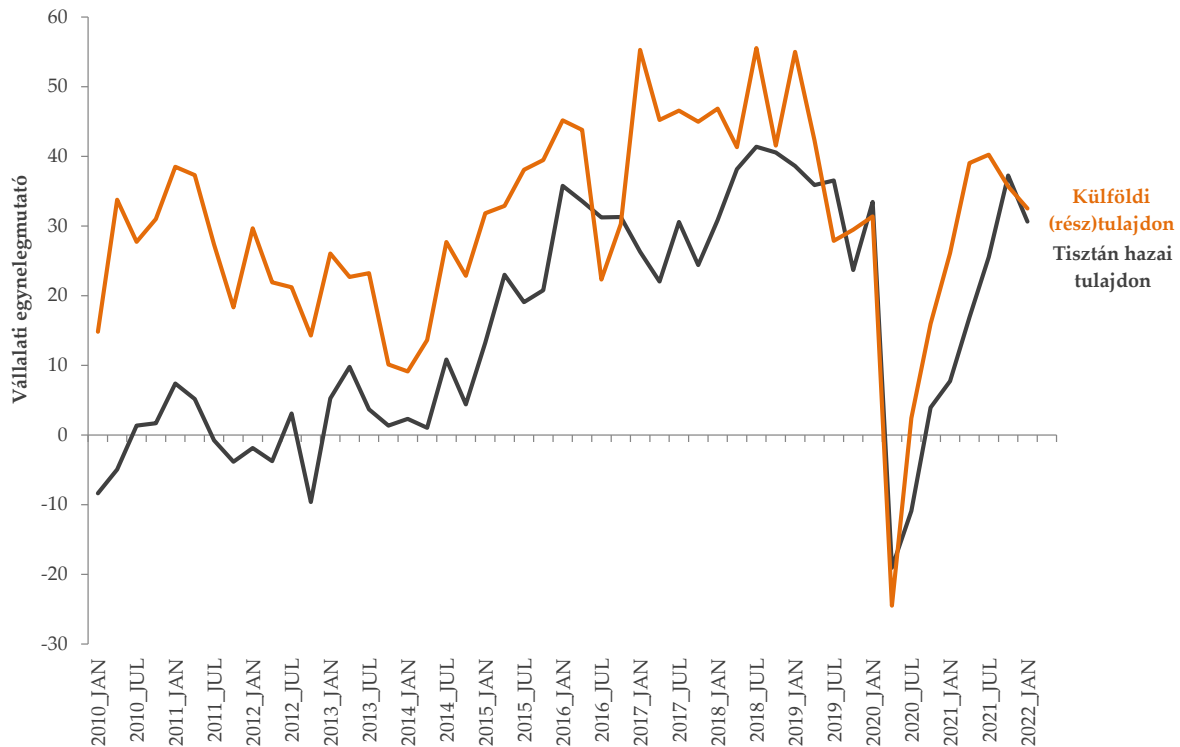

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégeket tulajdonszerkezet szerint vizsgálva látható, hogy a tisztán hazai tulajdonban lévő vállalkozások körében +31 pont, a külföldi (rész)tulajdonú vállalatok esetében pedig +33 pont a Negyedéves Konjunktúramutató értéke. A tisztán hazai tulajdonban lévő vállalkozások esetén az előző negyedévhez képest 7 ponttal, a külföldi (rész)tulajdonú cégek körében pedig 3 ponttal csökkent a mutató értéke.

2.2. A Negyedéves Konjunktúramutató tulajdonszerkezet szerint, 2010. 01–2022. 01.

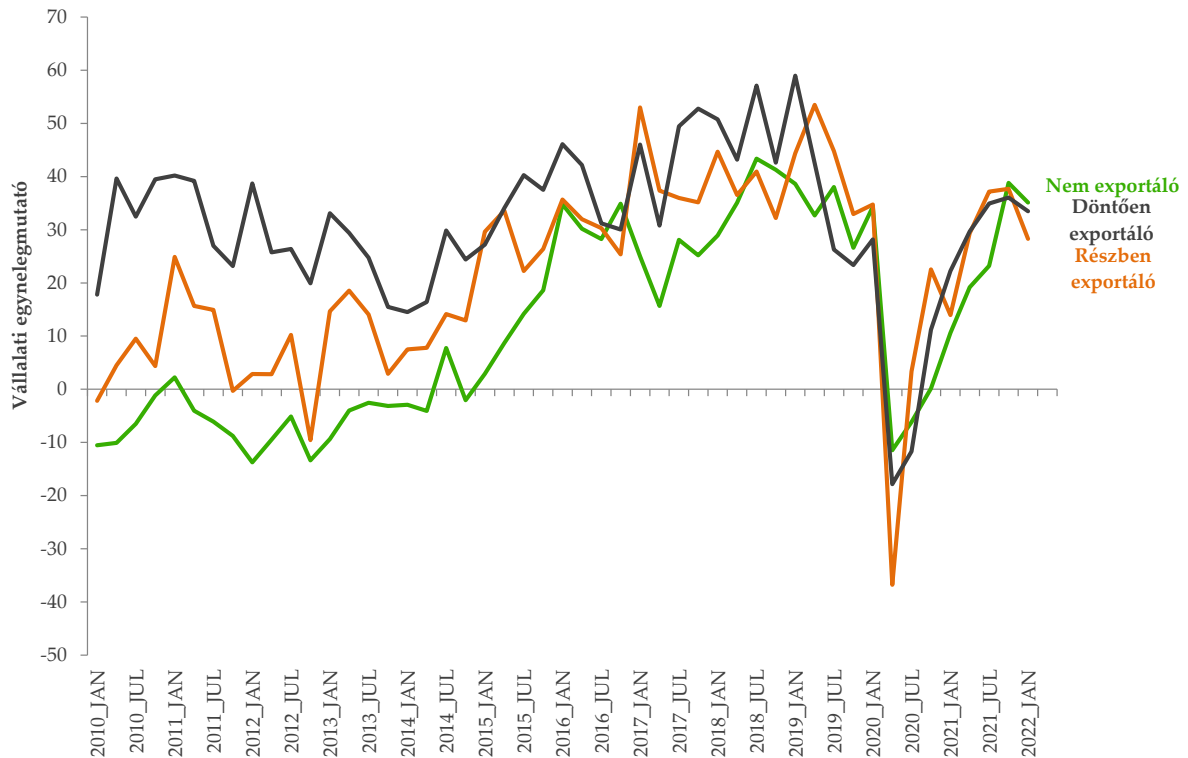

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százasként vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a nem exportáló vállalkozások körében a legmagasabb (+35 pont), a részben exportáló vállalatok körében +28 pont, a döntően exportáló cégek körében pedig +33 pont. Az előző negyedévhez képest a részben exportáló cégek között 9 ponttal, a nem exportáló vállalatok esetében 4 ponttal, a döntően exportáló cégek körében pedig 3 ponttal csökkent a mutató értéke.

2.3. A Negyedéves Konjunktúramutató exporttevékenység szerint, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százasként vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a 20–49 fős vállalkozások esetében +32 pont, az 50–99 fős kategóriában +33 pont, a 100–249 fős cégek esetén +25 pont, a 250 fónél nagyobb vállalatok körében pedig +33 ponton áll. Októberi vizsgálatunkhoz képest a 20–49 fős cégek körében 4 pontos emelkedés történt, az 50–99 fős kategóriában nem változott a mutató értéke, a 250 fő feletti kategóriába tartozó cégek esetében viszont 7, a 100–249 fős vállalatok körében pedig 9 pontos csökkenés történt.

2.4. A Negyedéves Konjunktúramutató létszámkategória szerint, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

3. A Negyedéves Konjunktúramutató komponensei

A fejezetben a Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulását mutatjuk be a kis- és középvállalkozások, illetve a nagyvállalatok körében.

A Negyedéves Konjunktúramutató tíz komponensből áll:

- jelenlegi/várható üzleti helyzet;
- jelenlegi/várható jövedelmezőség;
- beruházási aktivitás várható alakulása;
- jelenlegi rendelésállomány;
- elmúlt féléves/várható termelési szint;
- létszám várható változása;
- kapacitáskihasználás várható alakulása.

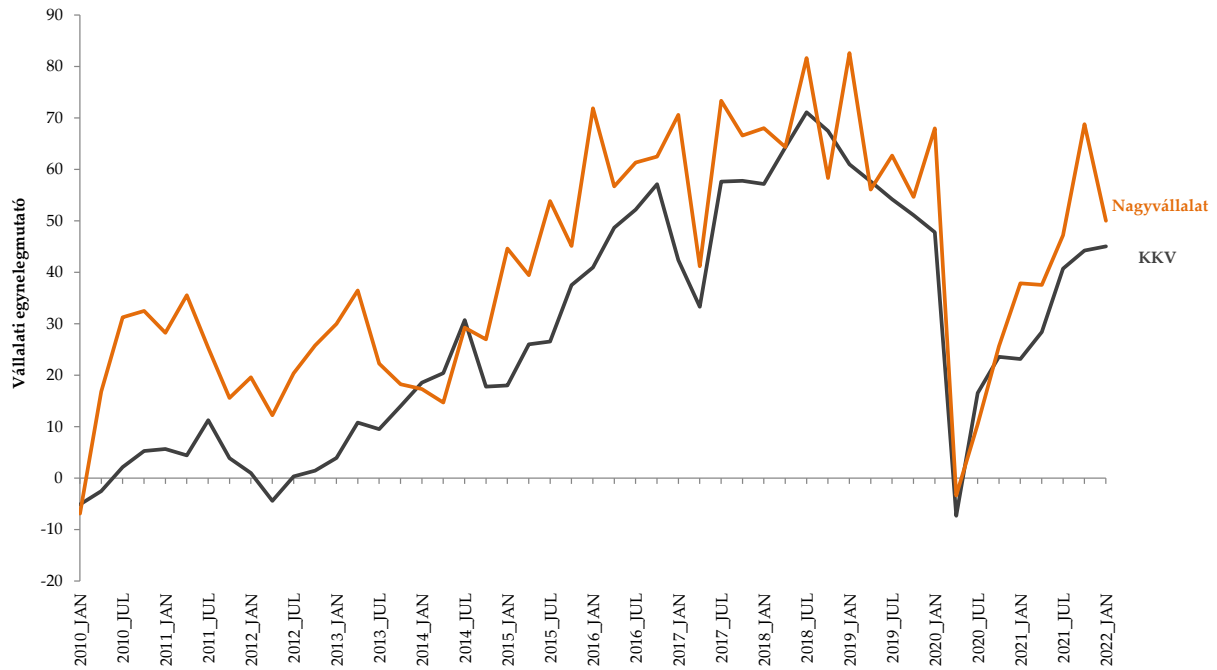
A mutató számításának és a komponensek leírásának részletei a Függelékben található meg.

Az almutatók esetében megállapítható, hogy a vállalkozások vezetői a várható kapacitáskihasználtság kivételével pesszimistábban ítélik meg a vizsgált szempontokat a 2021. októberi szinthez viszonyítva. Az előző negyedévhez képest a legnagyobb mértékű (17 pontos) romlás a beruházások várható szintjének megítélésére vonatkozóan tapasztalható. Az előző év azonos időszakához képest (amikor a koronavírus-járvány második hulláma miatt jelentős, a gazdasági életet is súlyosan érintő korlátozások voltak érvényben) minden mutató tekintetében pozitívabb a vállalatok jelenlegi helyzetértékelése. A leginkább kiemelkedő mértékben (52 ponttal) az elmúlt féléves termelési szint megítélése javult az egy évvel ezelőtti időszakhoz viszonyítva.

A 2022. januári adatok alapján a nagyvállalatok optimistábban ítélik meg helyzetüket a jelenlegi rendelésállomány, a jelenlegi üzleti helyzet, a jelenlegi- és várható jövedelmezőség, a létszám várható alakulása és a várható kapacitáskihasználtság szempontjából a kis- és középvállalkozásokhoz viszonyítva. Viszont a kis- és középvállalkozások látják pozitívabban az elmúlt féléves és a várható termelési szintet, a várható üzleti helyzetet és a beruházások várható szintjét a nagyvállalatokhoz képest. A legjelentősebb különbség a várható kapacitáskihasználtság (15 pont), a jelenlegi jövedelmezőség (13 pont) és a létszám várható alakulásának (10 pont) értékelése esetében tapasztalható.

2021. októberhez viszonyítva a kis- és középvállalkozások körében a jelenlegi rendelésállomány, a jelenlegi- és várható jövedelmezőség, a létszám várható alakulása, a várható üzleti helyzet és a beruházások várható szintjének megítélése csökkent, míg a jelenlegi üzleti helyzet, az elmúlt féléves és a várható termelési szint, valamint a várható kapacitáskihasználtság mutatója emelkedett. A nagyvállalatok körében 2021. októberhez viszonyítva a várható kapacitáskihasználtság kivételével az összes többi mutató romlott. Az előző év azonos időszakához képest a vizsgált mutatók – a nagyvállalatok beruházásokra vonatkozó várakozásai kivételével – mind a nagyvállalatok, mind a kis- és középvállalkozások körében emelkedtek.

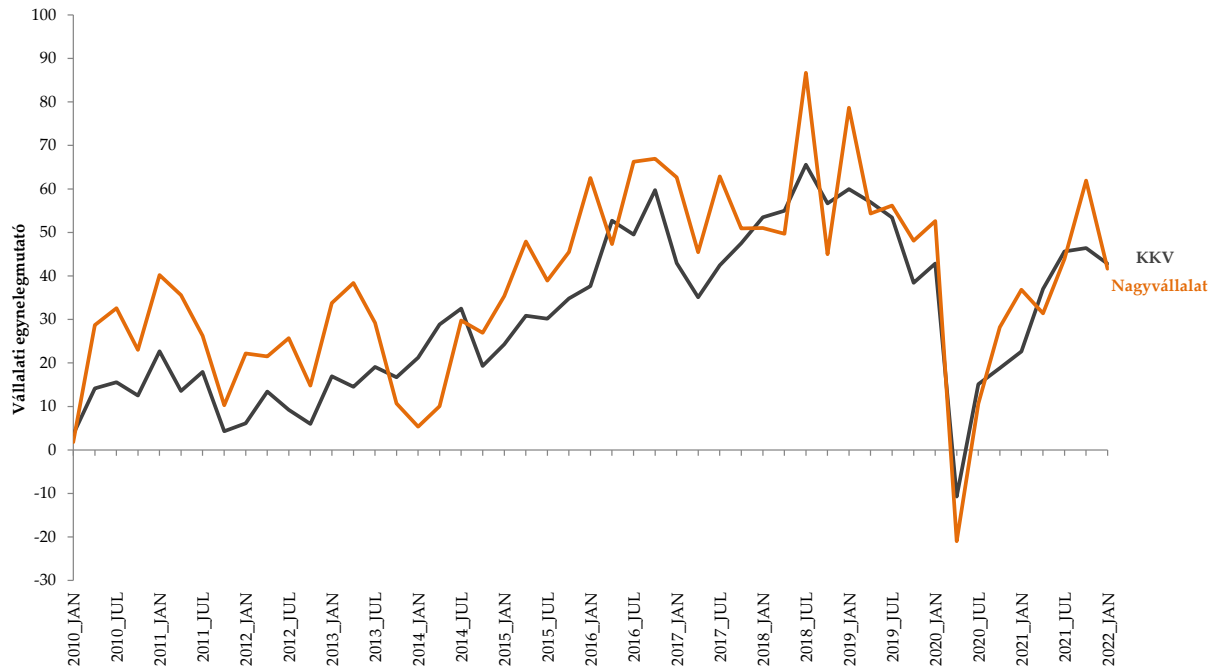
3.1. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi üzleti helyzet, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

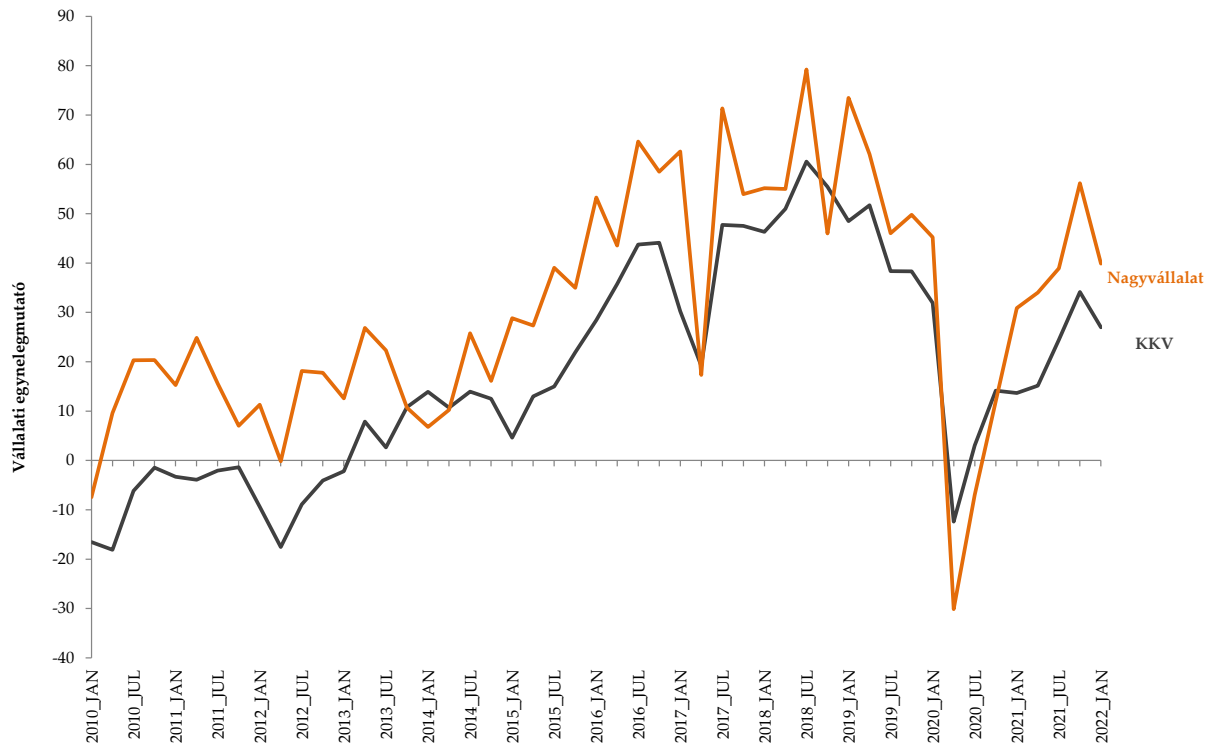
3.2. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható üzleti helyzet, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

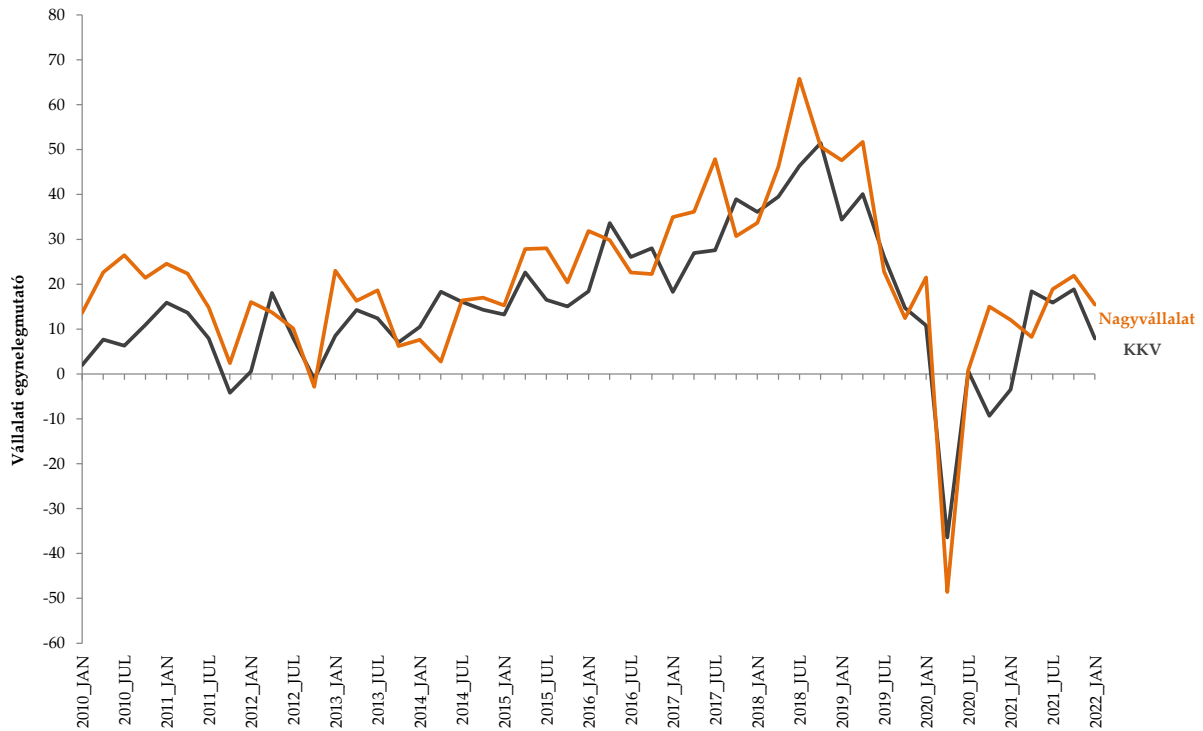
3.3. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi jövedelmezőség, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

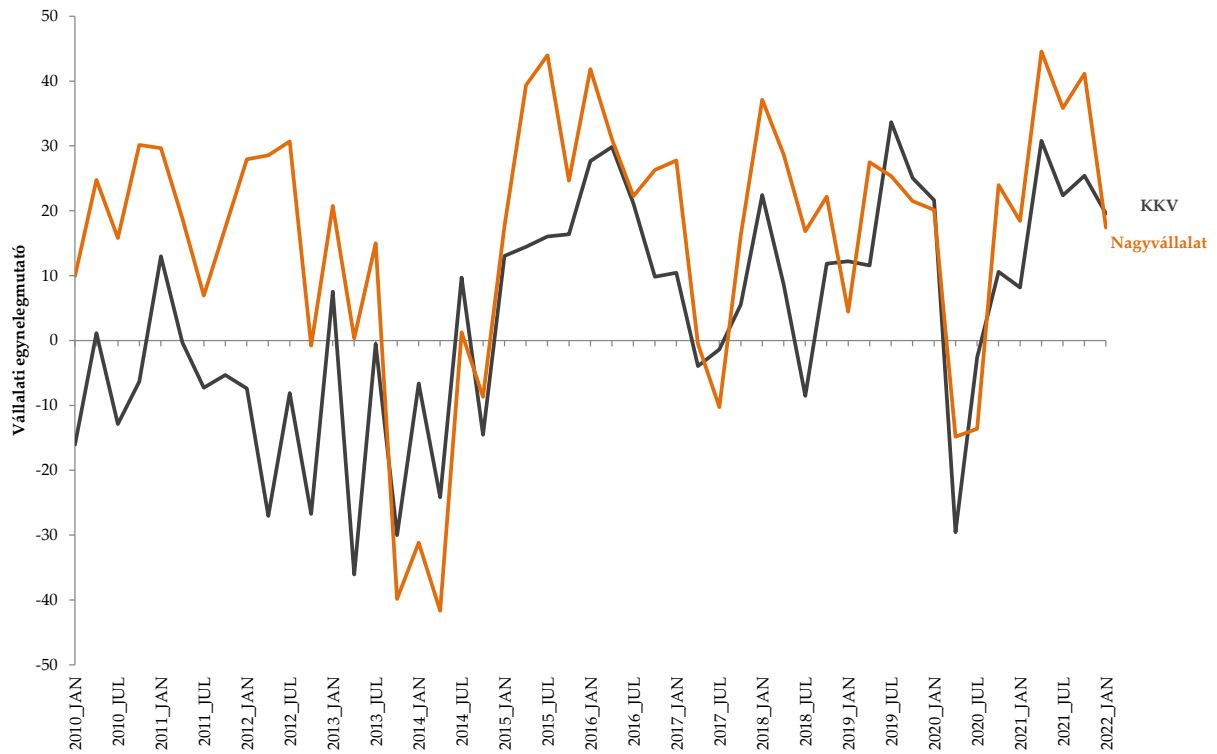
3.4. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható jövedelmezőség, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

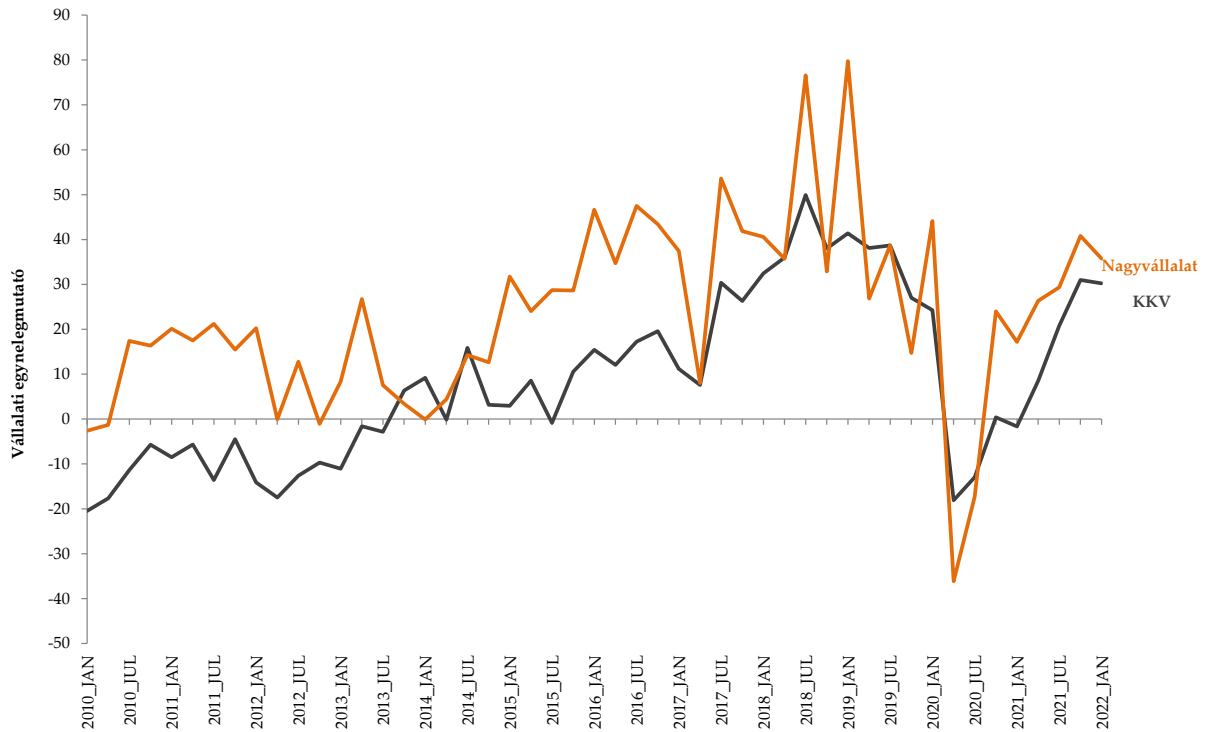
3.5. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható beruházási aktivitás, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Az ábrához a beruházási várakozások négy értékű változóját (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő) alkalmaztuk.

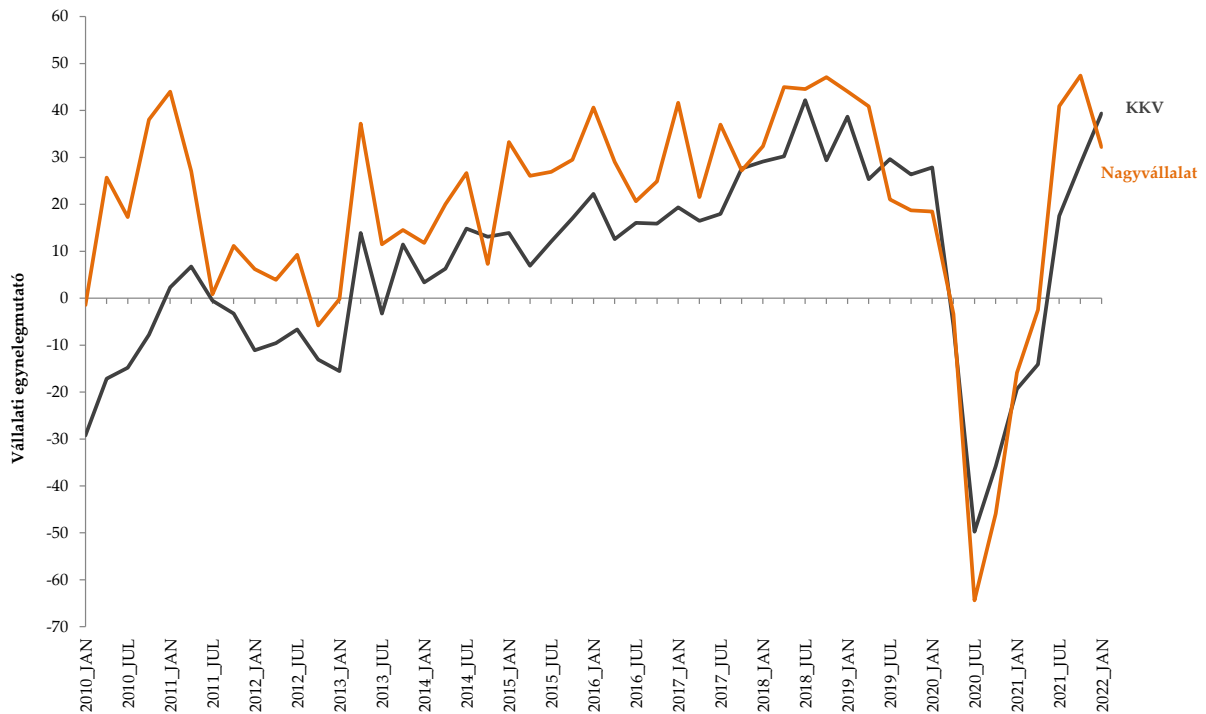
3.6. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi rendelésállomány, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

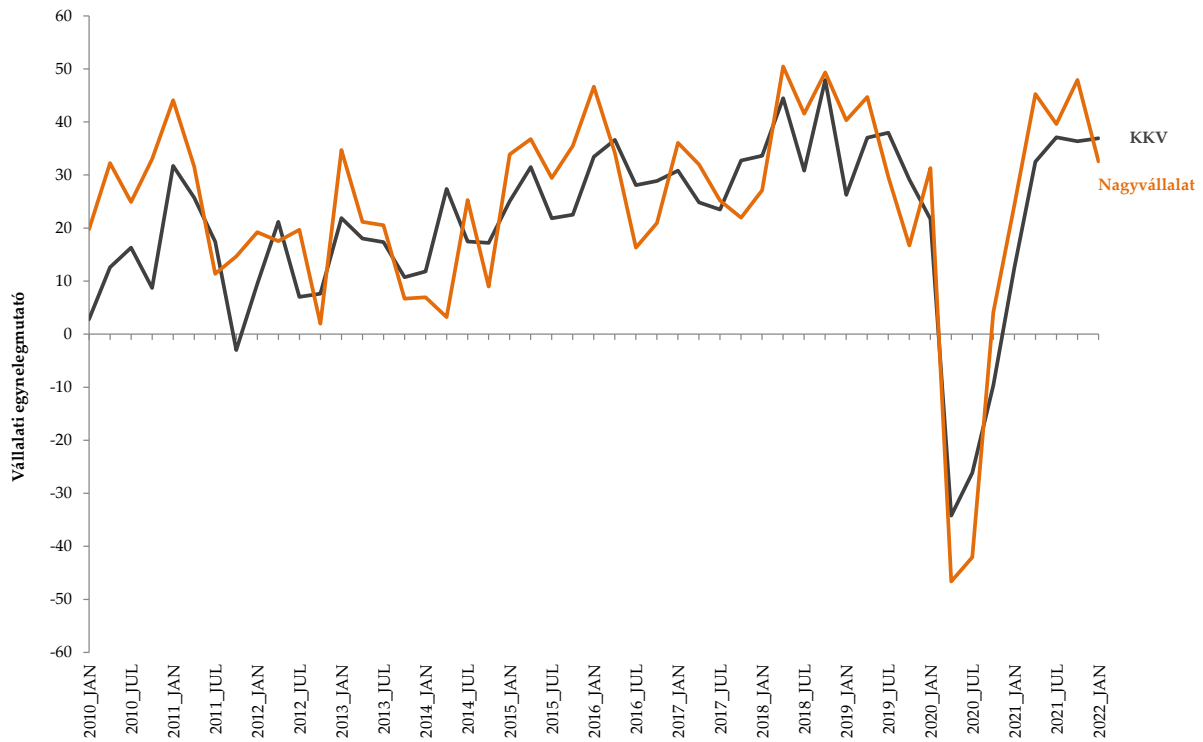
3.7. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – elmúlt féléves termelési szint, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

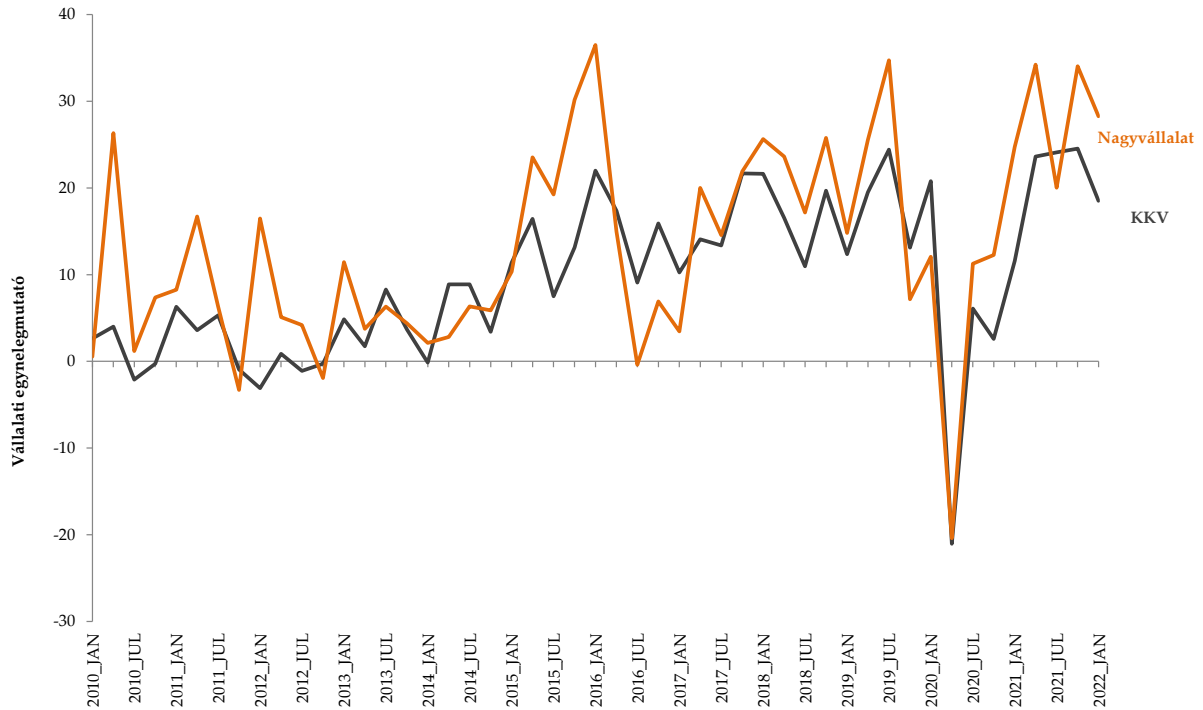
3.8. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható termelési szint, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

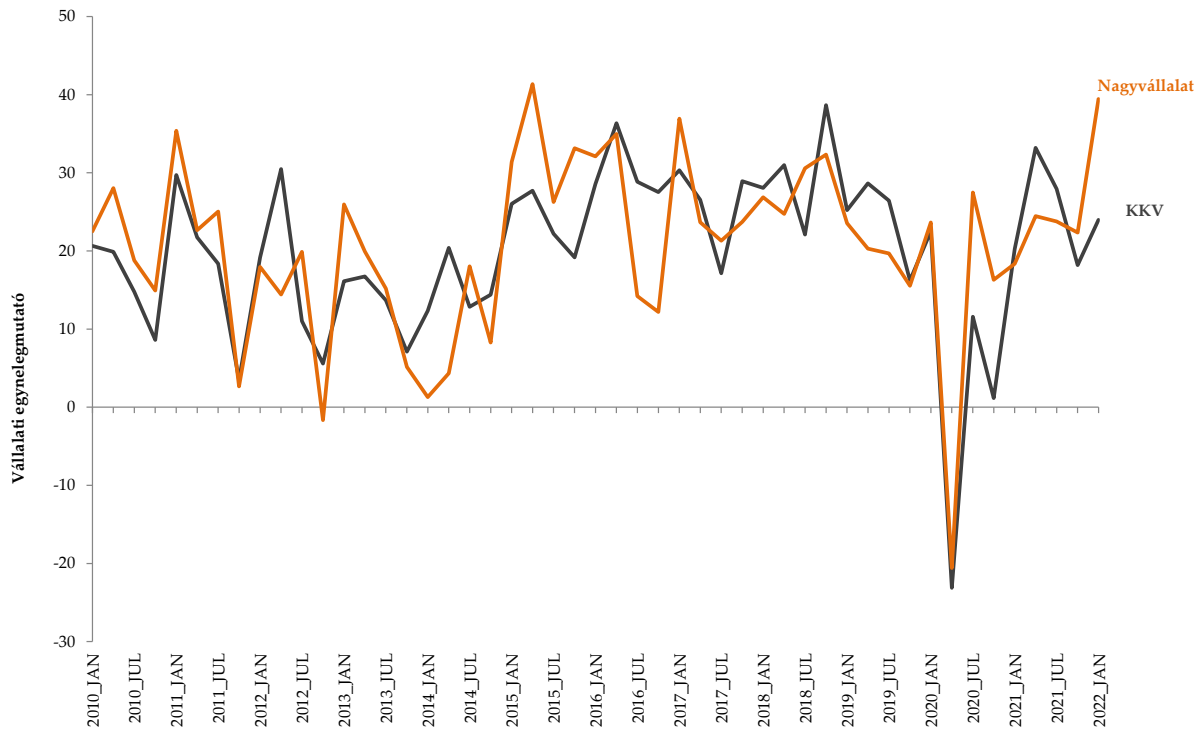
3.9. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – létszám várható változása, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százszázalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

3.10. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – kapacitáskihasználás várható alakulása, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Függelék²

A Negyedéves Konjunktúramutató kiszámításának képlete

$KI = (raj_ + uhj_ + vjj_ + tszm_ + lvv_ + uhv_ + vjv_ + cue_ + tszv_ + bvv_)/10$, ahol:

RAJ_:	rendelésállomány
UHJ_:	jelenlegi üzleti helyzet
VJJ_:	jövedelmezőség jelenleg
TSZM_:	termelési szint az elmúlt félévben
LVV_:	létszám várható változása
UHV_:	várható üzleti helyzet
VJV_:	várható jövedelmezőség
CUE_:	kapacitáskihasználás várható alakulása
TSZV_:	termelési szint várható alakulása
BVV_:	beruházási aktivitás várható alakulása

A Bizonytalansági Mutató kiszámításának képlete

BM = a Konjunktúramutató szórása

Az értékek jelentése

A mutatók értékét felmérő kérdésekre a vállalatok „Jó/Javul/Nő/Javulni fog/Nőni fog” válaszai 100 pontot, „Kielégítő/Nem változik/Azonos lesz/Változatlan” válaszai 0 pontot, „Rossz/Romlik/Romlani fog/Csökkeni fog/Csökken” válaszai pedig -100 pontot érnek.

A várható beruházási aktivitás négy értékű változójának értékei a következők. -100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő.

²A minta alapmegoszlásai és jellemzői, valamint az ábrákon bemutatott mutatók részletes adatai a [kutatás honlapján](#) elérhetők.